Ч. 99 (13.338). Львів, субота 22. квітня 1933. Poeztowa opłata zapłacono ryczałtem. Рік LIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло". Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Місяць епохальних перемін.

(Допис з Америки.)

Ню Йорк, квітень 1933.

Сьогодні день національної жалоби з приводу загибелі повітреплава „Акрона" разом із залогою, а проте газети відступили доволі місця, щоби перечислити осяги нового американського уряду під проводом президента Рузвельта за один місяць. „З журбою радість обнялась": перший місяць урядування нового президента дав небувалі досі в Америці результати, хоч треба було пожертвувати неодною демократичною засадою і то в самих початках правління демократичної партії.

У своїй передвиборчій агітації обіцював Рузвельт зрівноважити федеральний бюджет. Щоби це осягнути, треба було найти способи вищадити який міліярд долярів. Теоретично це неважко: зредукувати платню великої армії федеральних урядовців і пенсії ветеранів ріжних воєн — і вже є міліярд. Але в практиці таке діло виглядало неможливе. Американський конгрес, як кожний республиканський парлямент у світі, ані не думав приступити до такого діла. Кожний член вищої і нижчої палати має повно приятелів, знайомих, навіть і рідні і у відплату за поміч у часі виборів треба тим поплечникам щось дати. Отже найлекша відплата, коли таким „добродіям" дати „посаду" у федеральнім бюрі. А як „посаду" (тут таку постійну роботу називають „джаб"), то очевидно добре платну. Отже ні конгресмени ні сенатори не хотіли пускатися на таке ризиковне діло, як обтинати платні і редукувати „джаби". В додатку американський конгрес вважає за свою найбільшу прерогативу встановлювати платні й творити ріжні нові посади. Отже не хотів цього права зрікатись.

Але Рузвельт вийшов такою більшістю голосів, що не мусів числитися з ніякими передвиборчими приятельськими прислугами. За ним голосували не лише демократичні сторонники, але й республиканські. Отже він почував на собі зобовязання супроти нації, а не супроти партії. І тому він рішив використати свою популярність і підтримку цілого населення в самих початках свого урядування. Він відчував, що конгрес мусить піти за його гаслами, поки він (президент) ще не виявив своїх слабих сторін. Отже ні менше ні більше, а зажадав від конгресу цілковитої капітуляції з деяких його прерогатив на користь екзекутивної влади. І те, що не бувало в цілій американській історії, перевів Рузвельт за другий тиждень: американський конгрес передав президентові право ревізії платень урядовців, включаючи сенаторів і послів, і право ревізії пенсій ветеранів ріжних воєн, отже ще колишньої громадянської війни, филипинської (еспанської) війни і світової війни.

Особливо гадали, що цю останню постанову перевести конгресові неможливо. Ветерани придбали в Америці права колишніх римських преторіян. Вони диктували конгресові, вдержували добре зорганізоване агітаційне бюро в самому конгресі і мали найдокладніший перегляд кожного голосу. І якби так голосування над цею справою було тайне, то конгрес ніяк не був би відважився на такий радикальний крок. Але прилюдна опінія була на боці президента і він вийшов з історичною перемогою. Підписавши цей економічний закон президент одним махом обрізав платню всім ветеранам, що були на війні, а лишив лише тим, що справді брали участь у боях, або потерпіли фізично в часі воєнної служби, хоч і не на фронті. Цей крок сам приніс полекшу бюджетові на 400 міл. дол., а разом з обкроєнням платні федеральним урядовцям понад пів міліярда долярів.

Це є й справжня епохальна подія в історії Америки.

Але цієї перемоги не був би осягнув президент так скоро, якби не його зручна парляментарна стратегія супроти зовсім свіжого конгресу, який не знає ще парляментарних трюків і тому дався повести сліпо старим ветеранам парляментаризму, які стали на услугах нової адміністрації.

Після упорядкування банкової справи зараз на другий день свого урядування і коли здобув небувалу популярність, Рузвельт мав на думці предложити конгресові закон про скасування заборони на продаж пива. Прогібіція наробила собі тільки ворогів в Америці, що піднявся загальний крик. Отже конгрес мусів дати тимчасово хоч пиво, заки перейде по стейтах рішення в справі скасування прогібіції. А дозвіл на продаж пива міг дати сам конгрес, не касуючи цілого прогібіційного закону. Отже скасувати заборону на виріб і продаж пива це був для конгресу імператив. Цю обставину використав Рузвельт і коли тільки упорядкував банкову справу зажадав від конгресу для себе права упорядкувати справу платень. Але, заки ще конгрес встиг якслід розглянути цей законопроект, Рузвельт уже зголосив проект про введення продажі пива. Конгрес був тим заскочений і мусів раз-два вирішити таку незвичайну важну справу, як обрізку платень, щоби негайно приступити до справи пива. І всі ті три найважніші справи перейшли за перших десять день. Вони були поставлені наче „юнктім" і Рузвельт мав за собою успіх, яким нераз не міг похвалитися інший президент за все своє урядування.

Справа допомоги безробітним була і є ще тепер пильна, але не нагла, бо ріжнородні громадянські установи збирають міліони на безробітних і рятують вдоволяюче ситуацію. Одначе Рузвельт хотів і тут перевести щось небувалого, але вже без парляментарних трюків. Він зголосив законопроект, щоби залісити великі простори при допомозі робітників, зорганізованих гейби на військовий лад. Для них мають бути побудовані притулки, їм дадуть робітничі однострої, дадуть харч і по одному доляровї денно. Проти цього проекту підняла крик американська Федерація Праці, але нічого не вдіяла. І хоч Рузвельт не налягав на поспіх у цій справі, а конгрес хотів проволікати наради звичайним „демократичним" способом, то чомусь перепустив весь законопроект з поспіхом. Мабуть тому, що конгрес не мав ніякого свого проекту у справі безробіття, а проект Рузвельта має на меті не лише само залісення, але й велитенські інвестиції для оживлення плодючости землі в кількох полудневих стейтах. Якби ці його проекти здійснилися, то він став би піонером нової системи національної господарки в Америці. Вони вимагатимуть вкладу яких 5 міліярдів дол., але перемінили би великі простори пустарів у цвітучий город.

А тепер дістав конґрес до полагоди справу фармерську. Вона така важна, що ніякі проекти попереднього уряду не могли навіть теоретично її наладнати. Створили так звану Федеральну Фармерську Раду, якої директори брали по 60.000 дол. річної платні, але це фармерам ніяк не помогло. Положення ставало щораз гірше, поки вкінці фармери цілих стейтів на заході не зголосили банкроцтва, а це потягнуло за собою банкроцтво або цілковитий застій у банковім русі.

Головна недоля фармерів йде від того, що вони не купують господарств за готівку, а на кредит. Отже мусять сплачувати табулярні довги („мортгейджі") цілими літами із доходу. А що останнього року ціна на фармерські продукти так впала, що фармері навіть не хотіли збирати чи то кукурудзи, чи бараболі, чи інших землеплодів, то не було з чого і платити рат або хочби відсотків від „мортгейджів". Отже настав повний застій у земельній господарці. Рузвельтовий проект має на меті віддовжити фармерів, або прийти їм з допомогою у сплаті довгів. Над тим власне радить тепер оця надзвичайна сесія конгресу.

А тимчасом Рузвельт думає вже над уніфікацією незвичайно складної американської залізничої системи, яка полягає на засаді приватної власности великих сітей.

Д-р Семен Демидчук.

Про важне, чергове завдання нашого села.

Треба організувати хліборобський вишкіл сільської молоді.

Справа виховання сільської молоді в часі, коли вона покине сільську школу аж до хвилини, коли почне брати активну участь у громадському житті села та вести самостійно господарство — для нас дуже пекуча і важна. Бо саме вік від 14 до 18-го року життя — це вік формування молодих душ і вік, в якому звичайно молодь набирає фахового чи загального знання, часто на все життя (середні, фахові, чи загально-освітні школи). І власне в тому віці наша хліборобська молодь лишається на селі без ніякої опіки, організації чи вказівок і тратить найкращі роки без користи. І тому треба до цієї справи приглянутися всім, що нині працюють для села і хотять його підвести на вищий рівень культури і добробуту. Це торкається передовсім нашої сільської інтелігенції та тих, що вже працюють в установах для допомоги йому.

Щоби як слід виховати сільську молодь на добрих господарів, треба її післати до фахових хліборобських шкіл. Але цих хліборобських шкіл у нас нема, бо поза школою „Просвіти" в Милованні нема в нас ніодної нашої власної школи, а польських хліб. шкіл на нашій території всього пять. Очевидно, що годі говорити про те, щоби через таку скількість шкіл могла переходити маса нашої хліборобської молоді. Для приміру скажемо, що Чехословаччина, яка має стількиж хліборобського населення, що наші західні землі, має 1.298 хліборобських шкіл, через які переходить в рік 30—40.000 хліборобської молоді. Тож не диво, що там вплив хліборобського шкільництва всюди помітний.

Нині не маємо можливости скоро розбудувати хліборобське шкільництво, бо на це треба десятиліть. Але є на це спосіб, а ним є т. зв. **хліборобський вишкіл** сільської молоді у окремих молодечих товариствах — Гуртках Молоді. Цей спосіб узятий з американських зразків, де хліборобську молодь обєднують у Клюби Хлопців і Клюби Дівчат, щоби її організувати та дати їй потрібне хліборобське знання **конкурсами-змаганнями.** Конкурси-змагання полягають в тому, що молоді визначується якесь точно означене завдання, нпр. плекання льону, вигодовання безрік і т. д. і молодь виконує всі практичні роботи під доглядом інструктора-агронома. По закінченні конкурсів преміюють найкраще переведені роботи, чим додають охоти молоді до праці. Зміняючи що-року теми конкурсів — доходить молодь до доброго знання господарювання і до доброї господарської практики так,

начеб ходила до господарської школи, чи на господарські курси. Позатим молодь дає вистави, концерти, робить прогульки і т. д., отже живе у рямцях своєї власної організації, а це має велике виховне значіння.

Такий хліборобський вишкіл молоді став масовий у Злуч. Державах П. А., в Канаді, Англії, Швеції, Фінляндії, Литві, а у Польщі через нього переходить річно коло 300.000 молоді. Цей вишкіл дає потім головний контингент здисциплінованих членів для хліборобських організацій, кооперації, читалень, тощо.

У нас працю над хліборобським вишколом молоді вже почало Т-во „Сільський Господар" — спираючись на згаданих американських зразках. При Кружках „Сільського Господаря" творяться Гуртки Молоді у віці 14—18 літ, організують її, виховують та ведуть практичну господарську роботу конкурсами-змаганнями. В цьому році переводять уже цю працю 4 філії „Сільського Господаря", а згодом поширять її на дальші повіти. Як вказують перші проби, ця робота находить добрий і живий відгомін нетільки серед молоді, але і серед батьків, бо вона розвязує питання, яке заняття дати молоді, коли вона вийде з сільської школи. І практичне навчання господарювання через конкурси дає змогу бодай вчастині заступити нашій молоді брак хліборобських шкіл.

Та щоби цю справу поставити ширше — треба щоби нею зацікавилася передовсім наша сільська інтелігенція та наші свідомі селяни. Вони повинні звернути на неї увагу як на важну і конечну для нашого села, треба її актуалізувати і обговорювати на зборах Кружків „Сільського Господаря", читалень, кооператив і т. д. Бо тут починається працю, яка має зміцнити наше село через фаховий вишкіл і організацію сільської молоді, а до такої роботи повинні приложити руку всі, хто хоче добра для нашого села.

Докладні вказівки про це дає Т-во „Сільський Господар" (Львів, Ринок 10) і з них повинні користати всі, що хотілиб допомогти нашій сільській молоді.

Інж. д-р Евген Храпливий.

Хто не платить за часопис, підриває рідну пресу.

Тверді слова для жидів.

БЕРЛІН, 20. IV. ПАТ. У Мінхені відбувся в середу мітінг націонал-соціялістів, на якому міністри справедливости Пруссії Керль і Баварії Франк обговорили розпорядки, що мають на меті усунути жидів з правничої професії в Німеччині. Франк заявив, що історія дає націонал-соціялістам право до того, щоби бути твердими у боротьбі, яка має усунути жидів із судових саль. Керль зазначив, що не думає перейматися долею жидів правників, яким новий закон відбирає хліб. Позатим селекція жидів, допущених до адвокатури, буде дуже основна і може потревати кілька років.

Відпруження радянсько-англійських взаємин.

ЛЬОНДОН, 20. IV. ПАТ. Радянський амбасадор мав сьогодні довшу розмову з мін. Саймоном, після чого в урядових колах запанував оптимізм щодо дальшого укладу радянсько-англійських взаємин. Надіються, що президія ЦІК помилує обох англійців, засуджених на кару вязниці, припинить виконання присуду і перемінить його на видалення з Радянщини. В цьому випадку, оба англійці зможуть виїхати з Москви в неділю або понеділок. З огляду на те декрет про заборону радянського імпорту до Англії, що входить у життя 26. ц. м., був би відкликаний.

На французько-німецькій границі.

ПАРИЖ, 20. IV. ПАТ. В окрузі Буле в селі Мартен, у віддалі 1 км. від німецької границі, появилися три німці з округи Сари Вони почали кричати в честь Гітлера, домагаючись, щоби ступитися їм з дороги як гітлерівцям. Публика не реагувала спершу на поведення чужинців. Аж коли один із гітлерівців звернувся до окруження з погрозою: „Чекайте, французи, незабаром прийде сюди Гітлер зі своїми батальйонами і дасть вам прочухана", спровокована публика вивела двох гітлерівців поза границю Франції, а третього змусила кликнути в честь Франції. Влада занялася тим інцидентом

—о—

Політичне виховання в Німеччині.

БЕРЛІН, 20. IV. ПАТ. З нагоди уродин Гітлера бувшим кадетським заведенням в Пльоені, Копшаліні і Почдамі надано характер політичних виховних заведень. Перемінено їх на державні виховні інститути. Приписаним одягом учнів буде гітлерівський однострій. Крім того буде створена в Прусії національна вчительська академія для шкільної й університетської молоді що брала участь в націонал-гітлерівській організації.

Франція проти італійсько-німецьких плянів.

ВІДЕНЬ, 20. IV. ПАТ. „Н. Вр. Тагблят" повідомляє із французьких джерел, що Мусоліні не вважає теперішньої пори відповідною до устійнення спільної ревізіоністичної програми з Німеччиною. Дипльоматична інтервенція Франції, яка старається вияснити італійські тенденції на задунайській території та на Балкані, розбив, на думку згаданого часопису німецько-італійське порозуміння. Щодо Австрії, то Італія відкинула рішучо можливість аншлюсу. Вкінці часопис зазначує, що становище англійського уряду викликало в Римі розчарування.

Анархічні прояви у нашому громадському житті.

У нашому громадському житті помічуємо деяке недомагання, якому ми, на жаль, не присвячуємо належної уваги, сказати би навіть більше, — яке легковажимо. Є це каригідні з громадського становища прилюдні виступи одиниць, або й навіть гуртів. Ці виступи переводять у нас друком і словом на всякого роду зборах і на сторінках деякої преси.

Маємо тут на думці неперебірчиву в засобах невідповідальну і демагогічну критику діяльности одиниць, організацій, установ і т. п. і то переважно таку, що виходить від зовсім непокликаних одиниць, чи то гуртів.

Цим не хочемо зовсім заперечувати потребу всякої критики, бо її недостача булаб явищем наскрізь нездоровим. Одначе критику повинні переводити передовсім ті, що до цього покликані, чи то своїм громадським чи законним обовязком головно на підставі докладного знання даної справи. Але критика не може переступати меж приличности і культури у насвітлюванні справ, передовсім повинна опиратися на правдивих даних та повинна бути доброзичлива, як вплив ідейного підходу до даної справи.

Тимчасом у нас кожний всезнайко може безкарно „проїхатись" по немилих йому особах, організаціях, чи установах, не жаліючи соковитих замітів, ані штучно й злобно придуманих підозрінь, підлитих густо-часто демагогічним сосом. А найгірше, що найбільше покликаними до такого менторства почувають себе люди, які самі ніколи нічого путнього в громадському житті не зробили, а коли і брались за яке діло, то найчастіше з прикрими невдачами. Вони то в першій мірі уважають за свій обовязок усіх навчати та критикувати. Роблять це переважно в імя ображеної особистої амбіції, чи теж зависти, а часто-густо на те, щоби звернути на себе увагу. Гляньте, мовляв, яка довкола погань і гниль, яка безпляновість і безприцциповість, а ми найчис-

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 22. КВІТНЯ 1933.

ОЛ. КУЗЬМА. 2)

Перед таємним завтра.

(Докінчення).

Одночасно велика російська перевага була відразу на східному фронті, що утворився вздовш ріки Золотої, опісля Гнилої Липи. Знаючи австрійський воєнний плян, російське верховне командування кинуло головні свої сили проти Австрії від сходу, щоб опанувати швидко Галичину і відрізати від своєї бази австрійські армії, що увійшли в Холмщину. Дві великі російські армії (8-а і 3-а) в силі вісьмох корпусів рушили зі сходу луковим фронтом від Дністра вздовш Збруча аж поза Стоянів. Перейшли границю на тиждень раніше (в днях 21—23 серпня), ніж передбачувало австрійське командування, і заскочили його неготовим до опору. Почалося горячкове складання австрійського фронту й висилання на боєву лінію військ, що приїздили в останній хвилині всіми залізницями від Кракова та з Угорщини. Так повстав 25. серпня на швидку руку фронт, зложений з розірваного львівського корпусу, ослабленого виділенням деяких баталіонів на сербський фронт, дальше з III. альпейського корпусу (Грац), що в останній хвилині прибув на місце, та з частин XII. корпусу (угорського).) Таким чином на фронті, що йшов від Буська східною стороною Золотої Липи до Цунева і Нараєва, склеєно дві австрійські армії: а) 3-ю під командою ген. Брудермана, зложену з двох неповних дивізій піхоти львівського корпусу і з III. альпейського корпусу; та б) 2-у армію, заімпровізовану з XII. корпусу, з якого багато частин були ще в дорозі. До тієї армії призначено ще VII. корпус, який мав наспіти аж з кінцем серпня зі сербського фронту. Отже станули проти себе дві нерівні сили у відношенні 1:3 в користь Росії. Не дивниця, що перші бої в днях 26. і 27. серпня скінчилися перемогою російських військ. Не помогла шалена хоробрість німецьких військ (альпейців), які в першому дні посунулися були аж недалеко Золочева. Крім великої чисельної переваги росіян заважила теж краща організація і боєва тактика російських військ, що мали свіжий досвід з недавної тоді кампанії з Японією. Велику вищість мала особливо російська артилерія, що була далеко численніша і стріляла краще. Кожна австрійська дивізія піхоти мала 42 гармати, з того 30 польових і 12 гавбиць. До того приходило ще 8 тяжких гавбиць (15. цм.) на один корпус. При російській дивізії піхоти було 90 польових гармат, не числячи тяжкої артилерії. Крім того російська артилерія розпоряджала більшою кількістю муніції, тому й могла раураз позволяти собі на барабанний вогонь, якого австрійська артилерія вживала рідко, щоб не марнувати муніції.

Цікаві замітки з того приводу находимо в цікній книжці Макса Пітрайха п. н. „Lemberg 1914", що появилася у Відні тому два роки. Пітрайх був тоді оберстом генерального штабу третьої австрійської армії, отже мав нагоду бачити перші бої, що мали на меті недопустити росіян до Львова. Він признає безсторонно, що російська артилерія була тоді справніша, зміняла швидко свої позиції, слідкуючи за рухами піхоти, вміла концентрувати якслід свій вогонь та влекшувати завдання піхотинцям. Інакше було по австрійському боці. „В багатьох місцях — пише він — піхота домагалася допомоги артилерії, однак не було змоги повідомити її про це з недостачі телефонічної злуки. Ворожої артилерії, що робила знищення в рядах австрійських піхотинців, не було видко. Зате австрійські батерії стояли серед отвертого поля, без охорони щитів. Коні стояли у приписаній віддалі з боку, незакриті, даючи ворогові прекрасну ціль. Нічого дивного, що ворожа артилерія справилася з ними швидко. Взагалі австрійська артилерія терпіла величезні втрати".

Подібний був вислід дальших боїв після відступу австрійських військ на лінію Гнилої Липи (властивий фронт ішов дугастою лінією: Дубляни-Жидятичі-Гаї-Миколаїв-Станимир-Перемишляни-Рогатин). Австрійські війська, сильно перебиті і знеможені, не могли видержати російської переваги і розпочали 31. серпня новий великий відступ на лінію Жовква-Львів-Миколаїв н. Д., а врешті на лінію Верешиці. Той відступ залишиться на довгі часи в памяти українського населення. Озлоблені невдачею мадярські і німецькі війська шукали сатисфакції в нищенні огнем та мечем місцевого населення, якому без розбору приписували помагання росіянам. Всі люди по дрозі були в їхніх очах русофілами, зрадниками, шпигунами. Зраду бачили поконані війська всюди, в кожній річі, що впадала в очі, отже в церквах, придорожних хрестах, деревах, стовпах, тичках на полі, дороговказах, плахтах на плоті і т. п. Все те було шпигунськими знаками для ворога. І озвірілі вояки вішали та розстрілювали українське на-

тіші люди під сонцем, поможіть нам те все знищити до тла, а ми на руїнах збудуємо вам ідеал! Ось так руїнники прокидаються оборонцями „покривджених широких мас“, а вслід за цим і їх демагогії вже нема стриму.

Зайве вдаватися в розслід, чи ми справді такий нещасливий народ, що в нас найбільше цього руїнницького елементу. І в тому напрямі всі люди тільки люди і кожна нація має людів з подібними нахилами. Але чому це так, що ми не запримічуємо в інших народів, а навіть у найближчих сусідів, таких яркиx випадків руїнницької критики? Чому там найрішучіші політичні, ідеольоґічні, чи інші противники, ведучи між собою завзяті бої, придержуються звичайно меж приличности та стараються зберігати правдомовність у своїх твердженнях та виступах?

Не в цьому все лихо, що в нас стільки анархічних, демаґоґічних і руїнницьких виступів усякого роду і на кожному полі, але саме тому, що ми їм рішуче не протиставляємось, бо не все потягаємо з місця винних до відповідальности, непоправних шкідників не відсуджуємо від громадської чести та не викидаємо поза межі нашого народнього життя. Колиб ми це послідовно робили, тоді всяка критика у нас була би чесна, здорова і доцільна.

До таких справ ми якось дивно байдужні і вибачливі. Як гірко це сказати, але мабуть не все мають у нас люди досить сміливости сказати просто в очі якомусь справжньому шкідникові і „потентатові“, що він злочинець. Виходить таке, що люди чи орґанізації, відповідальні за довірену їм ділянку громадського життя, вимипають з розмислом всі дразливі справи, через фальшиво зрозумілу популярність. Хиткі і нерішучі провідники вдоволяються часто тим, що напасники їх тимчасово щадять (як довго не стають їм на нагнітки) бо вони, як спритні політики потребують у своїй руїнницькій роботі мовчазних союзників. Колиж зроблять свою юдину роботу, повернуться і проти них, як провідників без війська.

Хтож саме уповажений ставати безапеляційним суддею у таких дразливих питаннях?

Безперечно тільки фактично умандатовані представники поодиноких орґанізацій, установ, усякого роду обєднання і т. п. і всі разом — без огляду на свої ідеольоґічні, чи станові приналежности — повинні в інтересі оздоровлення атмосфери всякі нечесні виступи з місця якнайрішучіше поборювати і пятнувати.

Але до цього потреба справжньої рішучости і сміливости при виконуванні своїх обовязків, що випливають з правно наділеного мандату, не оглядаючись на те, чи хтось вас прозве автократом, чи диктатором, чи навіть „зрадником“. Тоді будемо теж в порядку із нашою демократичною совістю, яка наказує нам виконувати рішуче волю більшости для добра загалу і стати справжніми провідниками, тими, що ведуть, а не тими, що даються у своїй нерішучости вести. Що це за демократичний провідник, що подається на всі сторони під ріжними тимчасовими впливами всяких ґруп і котерій, бо мовляв, прислухується до голосу мас; це безвільний демагоґ, що вводить лише анархію у здорове життя. Його завтра, чи післязавтра потопчуть і поганьблять ті, що ще нині однодушно покликали та прославили. Маси люблять і шанують розумний, рішучий та авторитетний провід, що є виразником їх волі і бажань. Вони вимагають від нього, щоби опрацьовував методи праці та переводив їх у життя, бо для висловлювання їх тимчасових поривів, чи почувань, їм не треба ніякого проводу, це вони зроблять і без нього.

Такий рішучий провід, глибоко пересвідчений у доцільности власних діл, найде не тільки в собі належну силу, щоби поборювати народніх, чи громадських шкідників, але певно дістане повну підтримку і апробату серед наших здорових і свідомих мас.

Тоді, хоч з трудом і постепенно позбуватись будемо всіх руїнницьких проявів, які на перший погляд дуже невинні і маловажні, але зчасом пережирають все здорове наше громадське життя примушуючи нас до витрати великої енерґії на непродуктивну борню, через яку відходять часом від варстату праці зневірені та знеохочені одважні й чесні громадські робітники.

Інж. А. Полій.

селення масово, в найкращому випадку арештували й гнали наперед, а їхне майно нищили та пускали з димом. Цілі українські села палали вогнем, цілі околиці чорнілися від диму, вказуючи наступаючим росіянам шляхи австрійського відступу. Поконані війська шафували безцеремонно й жорстоко життям і майном Богу духа винного населення, мстячися за свою безсильність, за свою перестарілу орґанізацію й гірше воєнне вивінування, за стратеґічні й тактичні похибки своїх командантів.

Після важких втрат австрійські війська, підкріплені припливом нових боєвих сил (прилучилася 4-а армія Авфенберґа, перекинена назад у Галичину), станули на лінії Верешиці до третього великого бою, що тревав від 6. до 11. вересня. Тим разм ріжниця сил була вже менша, але й тепер австрійці бій програли і подалися дальше на захід. Провалився цілковито австрійсько-німецький плян, бо одночасно не повелося Німеччині на французькому фронті, і росіян з тріюмфом заняли майже всю Галичину а навіть почали переходити на Угорщину.

Оттакі воєнні спогади та міркування про злощасний 1914-ий рік насуваються в нинішню пору, коли серед великодніх пацифістичних настроїв як скреґіт заліза по склі відзиваються алярмові осторогu перед новою війною. Може до війни так швидко не прийде, може нашої земниці не будуть ще раз орати гарматами, засівати людськими кістками й підливати людською кровю. А як гряне воєнна хуртовина, може витворяться нові можливости, розкриються нові далекосяглі перспективи. Хто це знає. Сяк чи так стоїмо перед великим таємним завтра.

З нагоди вистави образів у Тернополі.

Ґрупа мистців-малярів зі школи Ол. Новаківського враз з одним-двома зі школи паризької і варшавської і при співучасти самого Новаківського влаштувала в Тернополі в салях „Бесіди“ в днях 2—11 квітня ц. р. виставку образів — разом 19 імен зі 127 образами. Це одна стація з виставового турне тих малярів по східно-галицьких містах і містечках. Вистава була звязана з рефератом на тему значіння малярства і відношення нашого громадянства; брав у ній теж особисту участь проф. Новаківський, який перед численно зібраною публикою пояснював образи і висловив деякі свої загальні думки про мистецтво.

Можна привитати щасливу ідею наших малярів, щоби влаштовувати на провінції виставки з усіх родів мистецтва, малярство і різьбу найменше оглядають широкі кола нашого громадянства. Тому малярство найменше знаходить зрозуміння серед нього. Виставки образів по провінції приносять ту велику користь, що ширші кола громадянства і малярі входять у безпосередній контакт і пізнають одні одних. Громадянство віч-на-віч пізнає ту велику ідейну і культурну роботу, яку виконують малярі мистці, а вони мають бодай те вдоволення, ще показують себе ширшій публиці. З рештою малярі мають теж матеріяльну користь, бо, наскільки мені відомо, в Тернополі розпродали 19 образів на загальну суму понад 2.200 зол. так й зі вступів мали понад 400 зол. Приємна теж була особиста поява між нами сеніора наших мистців проф. Новаківського. В його особі ми мали нагоду пізнати людину з незвичайною енерґією, молодечою вдачею, силою волі, оптимізмом і вірою у свою справу.

Замітна була на виставі в Тернополі розмірно численна участь громадянства. Виставу оглянуло понад 500 осіб, з чого около 30 поляків і жидів. Якщо ми поглянемо на Тернопіль, як і на неодно інше наше провінціяльне місто перед кількох літ, коли мало було зацікавлення мистецтвом, (зпр. театром), то таким явищем можна радіти.

І. Вишна.

Нові українські пресові орґани.

З днем 15. квітня ц. р. появився у Зборові український інформативний двотижневик *„Зборівські Вісти“*. Новий часопис займається головно освітньо-господарськими справами Зборівщини і вже в першому числі приносить багато цікавого інформаційного матеріялу про освітнє й господарське життя повіту. Видає „Зборівські Вісти“ філія „Просвіти“ у Зборові, редаґує колеґія. За редакцію відповідає Михайло Снігальський. Адреса „З. В.“: Зборів, вул. Собєського ч. 14.

Від лютого ц. р. виходить у Чернівцях (Буковина) літературно-громадський місячник *„Український Народ“*. Видає і редаґує Сидонія Никорович. Адреса: Чернівці, вул. Петровича ч. 4.

Перед Великоднем ц. р. появилося в Пішкоревцях (Югославія) перше число часописумісячника для українців у Югославії *„Рідне Слово“*. Число це зредаґоване дуже цікаво і гарно літературною мовою та приносить крім передової Преосв. еп. Діонізія Нярадого цілу низку статтей, заміток та інформацій про життя і працю югославянських українців. Видає і редаґує „Рідне Слово“ відомий наш діяч о. Михайло Фірак, за редакцію відповідає д-р Франьо Дідович парох і декан у Дякову. В противенстві до тижневика „Руски Новини“, що виходять під тою самою редакцією, але в бачванськім діялекті та обслуговують духові потреби югославянських українців (русинів) у Бачці і Сримі, що переселились туди давно із Закарпаття (з їх кругло 25.000), „Рідне Слово“ призначене в першу черґу для українських переселенців з Галичини, що живуть у кільканацяти місцевостях в Босні і Славонії (є їх понад 15.000). Адреса: „Рідне Слово“, Пішкоревці, Югославія. Бажаємо нашим діячам-піонірам якнайкращих успіхів у нелегкій праці.

В 40-ліття праці п. О. Ціпановської.

Здається, що вже давно саля Народнього Дому в Перемишлі не бачила такого гарного та піднеслого настроєм святочного вечора, як 6-го квітня ц. р. А був це не стереотипний концерт у честь Шевченка, Франка чи якого іншого визначного письменника, але святочна академія, влаштована місцевим комітетом для вшанування великих заслуг 40-літньої діяльности перемиської громадянки, довголітньої учительки, невтомимої робітниці на ріжних полях культурного життя, в останньому часі директорки Музичного Інституту в Перемишлі, жінки виїмкових спосібностей та примет духа й характеру, п. Ольги Ціпановської.

Мов за дотиком чародійної палочки зникла в цей день вся злоба дня: щезли кудись наші суспільні та родинні невгодини, затихли всі буденні сварки й непорозуміння і всі громадяни щиро й охоче поспішили віддати честь по заслузі та висловити свої сердечні почування для Ювилятки. Це дуже добре вичувалося впродовж цілого вечора: не було там ані одного нещирого слова, ані одної пустої фрази, які нераз сиплються обильно на академіях; усі промови і привіти були навіяні якоюсь дивною щирістю та безпосередністю, у всіх виявлялося сердечне та глибоке почування, повне признання, подиву та вдяки для нашої заслуженої громадянки.

Між промовами на перший плян висунулися: ядерний та змістовний нарис діяльности Ювилятки, відомої на перемиськім ґрунті під іменем „Тітки Олі“, поданий проф. Говою, та вельми поетичне й оригінальне слово від перемиського жіноцтва, що його виголосила п-і Витвицька-Дубляницева. Були також устні привіти від колишніх учениць семинара, представниці „Союзу Українок“ зі Львова та рецитація гарної поезії У. Кравченко, присвяченої Ювилятці. Між пречисленними письменними привітами не бракувало ні одної перемиської установи без ріжни-

ні напрямку, а звертали увагу своїм глибоким змістом та сердечністю письма наших еміграктів з Великої України та заточенців-галичан із-за кордону, особливож сердечні привіти Б. Лепкого та М. Мешинського із Стокгольму.

У цих моїх замітках про свято я мало що не забув згадати про те, до чого був найбільше покликаний і формально зобовязаний, а саме про його музично-мистецьку частину. Правда, музичні точки академії були під артистичним оглядом вповні достроєні до високого настрою свята. Особливож високо стояли під мистецьким оглядом дві сольові інструментальні продукції колишніх вихованців і гордощів Музичного Інституту в Перемишлі: скрипака п. Ю. Криха, який невпинною працею добуває собі скрипкову „марку", та ще тимпаче п. М. Вишницької, яка після свого повороту з Відня дала нагоду вперше себе почути і тим виступом запрезентувала себе як одна з найкращих наших піяністичних сил. Також і „Перемиський Боян", який нераз іде нерівною та химерною ходою, виконав на тім святі свої партії (Кантату і „Жайворонка" Мендельсона) без закиду, з видимим розумінням і змаганням; навіть шкільний жіночий хор під орудою учительки п. Яцишин гідно додержував йому кроку.

Це свято було явним доказом того, що благородний дух, правдива, нефальшована чесність, характерність і праця навіть у часах нинішньої руїни і всесвітньої кризи зберегли ще свою силу і значіння та находять належну оцінку серед громадянства.

Ст. Людкевич.

Сильний спадок доляра.

Інфляційна політика Рузвельта відбилася зниживою тенденцією доляра на всіх европейських біржах. Курс доляра у Львові паде з години на годину щораз нижче. Неофіц. біржа платила в середу ще по 8.70. В четвер Польський Банк платив уже тільки по 8.25, наслідком чого понизився курс доляра на неофіціяльній біржі, що платила по 8.50, 8.40, а вкінці по 8.25.

Після 12-ої години курс доляра виносив 7.90 зол. По такій ціні купував теж доляри Польський Банк, себто до зачинення каси. Наслідком того доляр у приватних оборотах 7.90 зол.

ЛЬОНДОН, 20. IV. ПАТ. Доляр упав у Льондоні в год. 12-ій до 3.90 за фунт і виявляє дальшу зниживу тенденцію. Курс фр. франка, хоч впав небагато, вдержується на теперішньому рівені та виносить 4 пункти більше ніж учора. За унцію золота платили 20 шілінгів і 6 пенсів. Нотування золота зовсім стало незалежним від курсу доляра. Спадок доляра оцінюють у Льондоні як переходовий, у звязку з фінансово-політичним положенням у Зл. Державах.

БЕРН, 20. IV. ПАТ. Урядова швайцарська агенція повідомляє: Відступлення Зл. Держав від паритету золота не матиме впливу на швайцарські банки. Девізовий запас долярів у Швайцарії дуже малий.

НІМЕЦЬКА ПРОПАҐАНДА В АЛЬЗАЦІЇ.

ШТРАСБУРҐ, 20. IV. ПАТ. Тутешні часописи звертають увагу на зріст гітлерівської пропаганди в Альзації. Торговельні доми, а навіть поодинокі родини одержали й одержують щораз частіше листи з книгарень і видавництв, які оферують життєписи та портрети Гітлера й Гінденбурга, з дописком, що призначують їх для альзатських родин, привязаних до німецької батьківщини.

БІЛЬШОВИКИ ПЕРЕГОВОРЮЮТЬ З МАЛОЮ АНТАНТОЮ.

„Ізвестія" пишуть, що небаром почнуться переговори в справі пакту неагресії між СРСР і Малою Антантою.

МОСКОВСЬКА ТОРГ. МІСІЯ ПОКИДАЄ ЛЬОНДОН.

ЛЬОНДОН, 20. IV. ПАТ. Трьох предсідників більшовицької торговельної місії в Льондоні візвали до Москви на нараду. Вони мають покинути Англію в понеділок.

Долярова інфляц'я в Злучених Державах.

ВАШИНҐТОН, 20. IV. ПАТ. В пятницю буде предложений конгресові проєкт закону, що надає Рузвельтові диктаторську владу, позволяючи йому на переведення розпорядків, що я на ділі інфляційними. През. Рузвельт згодився, кажуть, на емісію нових банкнотів, на зміну процентової стопи золота, яке міститься в долярі, а також на створення спеціяльного уряду, що має за завдання стабілізацію курсу доляра. На основі інформацій з кол. зближених до Білого Дому, Рузвельт був би уповноважений в законодатній дорозі приймати вплати на рахунок воєнних довгів сріблом, замісць золотом, однак з деякими застереженнями.

ВАШИНҐТОН, 20. IV. ПАТ. Міністр скарбу Вудін признав, що поворот до заборони вивозу золота означує відступлення Злучених Держав від паритету золота.

Долярова пресія на фунт штерлінґів.

ЛЬОНДОН, 20. IV. ПАТ. Спадок доляра, якого останній курс після замкнення нюйорської біржі виносив 3.71 за фунт, викликав у Льондоні поважні побоювання щодо ходу розмов Мекдональда з Рузвельтом. Багато англійських часописів стверджує, що знижка доляра це зляноване потягнення президента Рузвельта, який приготовив її якраз на день приїзду Мекдональда до Америки і хоче тим способом приневолити В. Британію повернути до золотого паритету. Оскільки знижка доляра буде тревала, В. Британія втратить всі користи, які в загравичній торговлі давав їй нижчий у відношенні до доляра курс фунта штерлінґів. Крім того Англійський Банк буде наражений на поважні втрати, яких дійсна висота виносить тепер уже 30 міліонів фунтів, бо, щоби удержати курс фунта на відповідному рівні, Англійський Банк напротязі останніх тижнів купував не тільки золото, але й доляри не хотячи допустити до звишки фунта в Льондоні. Теперішні запаси долярів, які має Англійський Банк, наражують його на випадок інфляції на поважні втрати. В Льондоні запевнюють, що інфляція є тільки часова, що це типова інфляція контрольована та що оскільки Рузвельт дійде до порозуміння з Мекдональдом щодо співпраці в справі золотого паритету, то американська інфляція буде відкликана.

Програмова промова д-ра Шахта.

Берлін, 12. квітня 1933.

На загальних зборах німецького державного банку в дні 7. квітня ц. р. виступив теперішній президент цього банку д-р Шахт з програмовою промовою, в якій між іншими, попри чисто ділові справи, зясував нинішнє господарське положення та в загальних рисах подав програму теперішньої господарської політики.

В першу чергу він ще раз підчеркнув конечність платити заграничні довги, аби тим піддержати довіря заграниці до теперішнього уряду. Одначе при тім він звертається з апелем до цілого світу, що оскільки заграниця не буде приймати німецьких товарів, то тоді Німеччина не буде мати змоги побільшити свій стан золота й девіз. В противному разі це може довести до дуже небажаних наслідків для німецької валюти*).

Заплачення комерційного короткоречинцевого довгу в сумі 70 міл. долярів, які Німеччина затягнула ще в 1931 році, обтяжує, щоправда і так низький нині стан золота й девіз німецького державного банку. Одначе Шахт стоїть на тому становищі, що сума процентів, яка дійшла дотепер до 77 міл. з. м. та дальше плачення їх, практично не скріпить платничої спроможности німецького банку, а навпаки, зменшить її.

У своїй валютовій політиці Шахт уважає, що *найвищою метою банку буде вдержати стабілізацію німецької валюти*, аби тим скріпити довіря німецького народу до неї.

*) Стан золота німецького державного банку:

	7. квітня 1932 р.	7. березня 1933 р	7. квітня 1933 р.
золото:	876.742 міл.	749.657 міл.	645.761 міл.
девіза:	141.708 міл.	100.633 міл.	109.640 міл.

Обіг гроша нині: 5.489 міл. Їх покриття золотом та девізами 21 прц.

З тих 70 міл. долярів довгу заплачено дотепер лише Франції 17 і пів міл. долярів, які вже містяться у вище наведених цифрах. Сплата рештуючої суми в дорозі, так, що стан золота й девіз ще в більшій мірі зменшиться.

Кредитова політика — на його думку — повинна бути доцільна та рівномірна. Кредитову кризу треба побороти власними силами при помочі органічної знижки процентової стопи в нутрі держави та при помочі збільшення щадничих вкладок німецького народу. Банк поведе доцільну інвестиційну політику, при чому зверне увагу головно на сільсько-господарські кредитові банки, які по найбільшій части заспокоюють кредитову потребу малих та середніх підприємств.

Щодо проблеми „придбання праці" та її фінансування, то Шахт виступив рішуче проти плянів, які потягають за собою друкування міліярдової суми нових грошей. Поставлення цієї проблеми в таку площину потягнулоб за собою захитання німецької валюти та нову інфляцію. Деякі господарські чинности, які входять у програму „придбання праці", можна буде дешевим коштом перевести у рямцях т. зв. „служби праці". Саму „проблему придбання" праці думає він розвязати найкраще при помочі поліпшення та побільшення сільсько-господарської продукції, також при помочі індустрійних замовлень для публичних підприємств.

Отже доцільна аґрарна політика та замовлення для індустрії дадуть змогу більш економічно використати цілий продукційний апарат, що тимсамим оживить ціле господарське життя та скріпить внутрішній ринок.

У дальшій промові виступив Шахт рішуче проти теперішньої політики німецьких банків та закинув їм, що вони допустили до такого великого нагромадження заграничних короткоречинцевих позичок. Тому він уважає за конечне зреорганізувати цілу банкову систему, при чому та реформа повинна відбутися з великим спокоєм та без радикальних потрясень у господарському житті. Та реформа охопить теж державний німецький банк, і в ній буде точно спрецизоване становище банку до уряду. Це буде можливе тоді, коли льозанський договір буде ратифікований, бо цей договір анулює міжнародні зобовязання дотично зміни статуту банку.

Інж. Д. Волощак.

Італія в справі Поморя.

БЕРЛІН, 20. IV. ПАТ. Бюро Конті, покликуючися на інформації з міродатних кол, заперечує вістку, подану „Таймсом", на основі якої в часі розмов німецьких міністрів з Мусолінієм обмірковувано справу польського Поморя. З італійського боку дано до зрозуміння, що Італії було би важко підтримати становище Німеччини в справі т. зв. коридору.

МОНЕТАРНА СТАБІЛІЗАЦІЯ.

НЮЙОРК, 20. IV. ПАТ. Кореспондент „Геральд Трібюн" повідомляє, що през. Рузвельт підчас вашинґтонських розмов буде старатися звернути гол. увагу на справу монетарної стабілізації. Так справу тариф зіпхнули би на другий плян. Рузвельт дає до зрозуміння, що бажана булаб стабілізація англійського фунта на рівені 3.75 до 4.50. Рузвельтові пляни оживити промисл і торговлю переходовим піднесенням курсу вартісних паперів викликують поважні сумніви в промислових колах, настроєних консервативно. Кажуть, що користи, які осягнулося би так, зійшли би на нівець наслідком великих втрат, які потерпить міжнародня торговля з причини хиткости курсу валют.

НОВИНКИ

— **Ревізії й арештування в Жовківщині.** У велику пятницю 14. ц. м. перевела поліція з Жовкви цілу низку ревізій у селах: Сулимів, Гребінці і Звертів, шукаючи за летючками ОУН. Після ревізій арештованих було 12 селян із Сулимова і Гребінців, яких відставили до Жовкви, звідки вони по двох днях вийшли на волю.

— **Розвязують дальше сокільські гнізда.** „Сокільські Вісти" ч. 2 за березень-квітень ц. р. повідомляють, що в місяцях лютім та березні розвязала влада такі сокільські гнізда: Пилипківці (пов. Борщів), Сапогів (пов. Борщів), Кривеньке (пов. Копичинці), Тисьмениця (п. Станиславів), Волощина (пов. Підгайці), Стебник (пов. Дрогобич). Т-во „Сокіл" у Волощині розвязано за те, що члени товариства постановили здержатись від курення.

— **Цікавий „ювилейний" збірник.** У звязку з тим, що незабаром минає вже десятий рік, як православним митрополитом у Польщі став о. Денис, гурток православних українців рішив видати спеціяльний збірник статтей і документів,

ВІДГУКИ ДНЯ.

Запальнички.

Були часи, коли запальнички, чи як дехто каже кресалки, ржавіли за виставами крамниць і ніхто на них не квапився. Купець аж присідав прихвалюючи:

— Щось такого ще не було. Нон плюс ультра. Простота получена з прецизією доказують чудес. Вигода та ощадність узялися за руки і стали правдивим благословенням людства.

Покупець рідко оглядав, а ще рідше купував.

Я звик до сірників! — казав.

— До сірників?! Пане дорогий! Щодня пачка сірників по 10 грошів — це робить на місяць 3 золотих, на рік 36, а на десять літ 360. А тут, прошу, за три і пів золотого — запальничка на ціле життя!...

Але покупець не давався. То за складний механізм, то за мале колісце, то за великий тягар...

Були такі часи і минули. Скінчилися в тій самій хвилині, коли запальнички удостоїлися державної печатки, а камінчики до них — монополізації.

Тепер купець не захвалює вже, а покупець не придивляється. Навіть сам торг іде „на вухо".

— Може запальничку? — шепче перший. На вулиці, в ресторані, знаю один випадок, що навіть у церкві.

— Одну?! Я потребував би зо три.

— Можу і три. Але швидко.

— По кілько?

— По пять.

— Дорого.

— По чотири і пів, як для вас.

— По три, як для вас.

На три і пів стає і запальнички попід полу мандрують з одної кишені до другої.

Подумає хтось: три запальнички, певно для когось із знайомих! Зовсім ні! Про запас курильна братія горне, скільки може. Забезпечується на сто літ для себе, а решту для грядущих поколінь.

Але що боїться контролі, то загал користі з цього не бачить. Спробуйте в незнайомого попросити вогню. Змірить вас від ніг до голови і хоч кишені випхані запальничками — відповість:

— Не маю.

Боїться, що ви з митного уряду.

Навіть знайомий нерадо рішається витягнути запальничку. Нині нікому не можна вірити. Ануж притиснений безробіттям, чи малоробіттям... Бувають такі випадки і то досить часті.

Я, наприклад, засвічу хіба найближчій рідні і деяким товаришам. Інші хочби плакали.

Йду вчора вулицею, а напроти мене старший пан з папіроскою в устах.

— Позвольте вогню! — приступає до мене.

Подивився я на нього: Нічого собі людина. Сивавий уже, в золотих окулярах, може радник, може лікар, але хто його знає — може й „митар".

— Хіба — кажу до нього — пождете тут, я піду до сіней камениці, закурю папіроску і дам вам відкурити.

Засміявся старший пан і згодився.

Закурили ми, а він каже:

— Я маю аж три запальнички, але не ношу при собі. Тільки дома вживаю і то як самі свої.

Галактіон Чіпка.

що вияснюють сумний стан українського православного життя під головуванням митр. Дениса та його злощасної церковної політики. Редактором збірника намічено прот. П. Табінського. Хто має цікаві документи з церковного життя та фотографічні знимки або бажає дати статтю до збірника, зволить порозумітися з редактором. Адреса: Krzemieniec na Wołyniu, skrzynka pocztowa 54.

— **Митна оплата від заграничних листів.** У звязку з нотаткою п. з. „Дивна практика на польській почті" в „Ділі" з 10. ц. м. надіслала Дирекція почт і телеграфів таке вияснення: „Твердження, нібито почтовий уряд у Львові побирає за доручення поручених посилок по 50 сот. від листу, не відповідає дійсности, бо за доручення поручених листів у краю не побирається ніяких належитостей, зате побирається належитість 50 сот. тільки від загроничних листових посилок, що підлягають на основі почтово-митних приписів митній відправі і то не за доручення, але як належитість за посередничення почтового уряду при митуванні заграничної листової посилки. Ту належитість побирає почтова управа на основі арт. 40 світової почтової конвенції, підписаної в Льондоні 1929 р. та на основі розпорядку міністерства почт і телеграфів з 28. вересня 1931 р., оголошеного в Урядовому Вістнику мін. почт. і тел. ч. 16 з 1931 р. у справі почтової, телеграфічної й телефонічної тарифи".

— **Нові закони.** Вістник Державних Законів з 19. ц. м. приніс кілька законів, ухвалених парляментом. Між іншим є закон, що змінює час праці в промислі і торговлі, закон про відпустки та закон, що змінює декрет президента республики з 24. листопада 1927 р. про обезпечення умових службовців.

— **Вечірна година для шкільної молоді.** Львівська шкільна кураторія розпорядила свого часу, що молоді народніх і середніх шкіл вільно пробувати на вулицях міста тільки до 6. год. вечором. Цей розпорядок кураторія змінила тепер остільки, що шкільна молодь може показуватися на вулицях до 8. год. веч.

— **Нові урядові векслеві бляикети.** М-ство скарбу ввело нові блянкети векслів. Після 30. квітня ц. р. (первісний речинець 31. березня продовжено на один місяць) не можна виставляти векслів на старих блянкетах під загрозою виміру 25-кратної підвишки ціни блянкету. Одночасно м-ство вияснило, що і після 30. квітня ц. р. не можна квестіонувати і вимірювати підвишки від таких, виставлених на старих блянкетах векслів, що мають дату виставлення пізнішу як 30. квітня 1933 р., або зовсім не мають дати, коли віродостойним способом, напр. деклярацією виставців, книгами вірителя і т. п. буде доказано, що вексель був підписаний перед 1. травня ц. р., а виставець тоді позволив вписати пізнішу дату виставлення. Завважуємо, що й на далі лишилося незміненим право виставляти векслі на простім папері або на неурядових блянкетах в довільній мові.

— **Протигазове рятування.** М-ство внутр. справ розіслало до воєвідств обіжник, який постановляє, щоби на становище лікарів у державній, самоврядній і суспільній службі приймати кандидатів, вишколених у протигазовому рятуванні.

— **Невияснений злочин.** У звязку з вбивством каменичної сторожихи Солтисової при вул. Антонія у Львові арештовано її зятя Едв. Павловського та трьох його знайомих Романа Бодака, Евгена Шумлянського і Стан. Дулика. Павловський, якому померла жінка, донька Солтисової, мав женитися і потрібував грошей на весілля, а Солтисова мала кількасот зол. готівкою. Познаки вказують на те, що задля тих грошей він убив свою б. тещу. Після переслухання арештованих слідчий судця випустив Бодака, Шумлянського і Дулика на волю, задержавши тільки Павловського. Розійшлася чутка, що при лікарській секції вбитої відфотографовано її зіниці, в надії, що в застиглих очах залишився образ душогуба. З компетентних кол заперечено цю чутку, бо такі методи слідства не є міродатні.

— **Страйк** у фабриці чесаної вовни в Томашові Мазовецькім зліквідували. До праці вернуло 450 робітників.

— **Пригода контрабандистів.** На польсько-чехословацькій границі біля Новоготоргу стрінулася гранична сторожа з гуртком контрабандистів, що пробували перевести до Чехословаччини більшу партію безрог. Коли на заклик граничника контрабандисти не хотіли задержатися, впало кілька стрілів, від яких упав В. Дзядонь, тяжко ранений в живіт. Інші контрабандисти втікли, залишивши безроги на місці.

— **Сніги.** В Баварії впали великі сніги. Також у Льондоні та південній Англії. Над каналом Ля Манш лютує сніговія.

— **Смерть олімпійського мистця.** З Нюйорку повідомляють, що Салінг, англійський мистець у бігу на 110 м. з перешкодами, згинув у автомобільній катастрофі.

— **Дирекція клініки шкірних і венеричних недуг** при львівському університеті (вул. Пекарська 69) повідомляє, що почавши від 21. квітня ц. р. амбуляторія клініки буде отворена щодня від год. 7—9 перодпол. з вїмком неділь і свят.

— **На карти „Рідної Школи", звільняючі від алькогольних напоїв з нагоди Воскресення Христового** зложили отсі Вп. Громадяни(ки) (в зол.): радн. Евген Жарський, Галич 3; зі Щирця: д-р Богдан Савчак 2, д-р Михайло Мандзик 2, о.дек. Вол. Семків 2, п-во Трешневські 2, д-р Петро Хрептовський 2, о. Сенишин Степан 2; Маринсвич Марія, Люблін 2, кооп. „Скала", Убині 2, кружок Р. Ш., Убині 2, кооп. „Солотва", Гумниська 2.50; з Буська: д-р М. Процик 2, д-р Струтинський 2, Сінкевичева Марія 2, д-р Ваньо Ярослав 2. — Хто черговий?

З театру.

Варшавська оперетка: „ПЕППІНА" — оперетка в 3 діях. Лібретто Естеррайхера, музика **Р. Штольца.** (Театр Ріжнородностей).

Симпатична оперетка, що має цікаву, небанальну завязку, добре опрацьоване лібретто і гарну, незвичайно мельодійну музику Штольца. Деякі солодко-сентиментальні арії тої музики мають усі дані стати в короткому часі улюбленими піснями нинішньої публики.

Виконання оперетки було бездоганне. Вибивалася в першу чергу пара: Ксеня Ґрей-Лясковський як грою, так іще більше чудовими голосами. Обоє вони й підбили собі всю без вїмку публику. Достроювалися до них і інші виконавці: Кринська, Домославський, Біґош, Островський.

Дивним дивом львівська публика не заповнила навіть половини салі.

І. Н.

—o—

З кіна.

Кіна „Коперник" і „Маруселька": „НАҐАНА".

Наґана — своєрідна африканська інфекційна недуга, що проявляється дрімотою, супроти якої дикі тубильці здебільша безсильні. Її лякаються більш як диких звірів із африканських пралісів і звязують з нею всякі забобони, чари та дивоглядні обряди. Ця фільма показує боротьбу трьох учених-лікарів, двох англійців і одного японця, з дикунами для їх власного добра, щоби допомогти їм у страшній недузі. Крім цікавої фабули фільма має прегарні сцени з дикими звірятами та побутові з життя дикунів. Деякі знимки звірят перевищають усі дотеперішні, які ми бачили.

—o—

Відозви й комунікати.

ЗАЛІЗНИЧА ЗНИЖКА НА ЗАГАЛЬНИЙ ЗІЗД „РІДНОЇ ШКОЛИ".

Залізнича Дирекція у Львові рішенням з 20. квітня ц. р. Ч. VI/2/529/33 погодилася дати делегатам на Загальний Зізд „Рідної Школи" 50 проц. знижку на переїзд І., II. чи III. клясою особових, мішаних, або поспішних поїздів.

Знижка важна від 24—26. квітня 1933 включно тільки в поворотній дорозі зі Львова до стації виїзду, якщо ця стація віддалена від Львова найменше 30 км. До Львова треба платити повний білет. Знижковий поворотний білет треба купити на залізничій стації у Львові найдальше перед північчю дня 26. квітня ц. р.

Всі учасники Загального Зїзду, управнені до зал. знижки, одержать у канцелярії Зїзду залізничу „карту участи", без якої не зможуть купити знижкового зал. білету.

Канцелярія Зїзду буде приміщена 24. квітня ц. р. в „Ремісничій Палаті" при Стрілецькій площі ч. 8. Там також відбудуться наради Зїзду.

ГОЛОВНА УПРАВА „РІДНОЇ ШКОЛИ".

—o—

✝ ПОСМЕРТНА ЗГАДКА.

Над могилою зразкового громадянина.

Безпосередньо перед нашими святами помер тихо, якби незамітно, у Мілоціні б. Ряшева, наш заслужений громадянин, що своє недовге, а працьовите життя віддав на службу свого народу — **Роман Стельмахів.** На становищі професора агрономічної школи у Мілоціні, б. Ряшева помер нежлано на серцевий удар. Уроджений у 1883 р. у Загіречку б. Ходорова, у 1902 р. скінчив академічну ґімназію у Львові, фільософічний факультет у Львові, Кракові та Відні і окремо агрономічну школу в Кракові 1912 р.; як австрійський резервовий старшина служив кілька літ у війську, покликаний 1913 р. до Босні при частинній мобілізації, відтак при загальній мобілізації перебув усю війну в австрійській і від травня 1919 до лютого 1920 в українській армії, чотири рази ранений. В 1906—9 р. учителював у ґімназії бучацькій і станиславівській, у 1913 р. був окружним інспектором хліборобства у Чорткові від т-ва „Сільський Господар", за української влади був шефом хліборобської секції при Секретаріяті хліборобства.

Від 1920—31 р. Роман Стельмахів був професором агрономічної школи у Бережниці, головою „Сільського Господаря" у Стрию та членом Надзірної Ради Союзу Кооператив. Саме на той короткий час самостійчої та свобідньої праці покійного припадає його жива, невтомна

діяльність для добра народу, над освідомленням місцевого та доокружного селянства про вагу доцільної хліборобської праці, про значіння кооперації та організаційних осередків. Р. Стельмахів засновує у Бережниці Народний Дім і читальню, їздить з рефератами по селах, не покидаючи щоденної професійної праці. Коли у 1931 р. його відорвали від осередка цієї діяльности і рідного ґрунту і перенесли до іншої школи між чужих в околиці Ряшева, це був для нього майже смертельний удар; покійний у розквіті сил та енергії у хвилинах зневіри повторював, що з Мілоціна живим не вернеться.

Найкращим доказом, яку працю вложив Покійний у свій повіт, була незвичайно численна участь селянства та нашого громадянства на його похороні. Тіло покійного, згідно з його давнім бажанням, мали перевезти з Мілоціна до рідного Болехова. Авто, яким перевозили тіло, застрягло в дорозі, зіпсувавшись і люди, що приїхали 11-го ц. м. до Болехова на похорон на 11 год. вранці ждали на приїзд тлінних останків до самого вечора; стрийські громадяни від'їхали аж вечором, а вдячні селяни з Бережниці, що приїхали з нагробним вінком „Свому незабутньому приятелеві" прождали у Болехові аж до другого ранку, щоби взяти участь у похороні. Над могилою промовив прегарно товариш покійного о. Сухий, зворушивши всіх до сліз, коли пригадав головні моменти чистого, повного пожертви та праці життя покійного.

З особою Р. Стельмахова відійшов від нас один із тих наших зразкових громадян, кришталъно-чистого характеру та з високим, непохитним почуванням обовязку, на яких наш нарід може найбільше рахувати у щоденній сірій боротьбі та у виїмкових хвилинах збірного пориву.

Нові книжки й журнали.

СТРАХ В ЛІСАХ ІНДІЇ. За І. М. Франсісом переповів І. М. Львів, березень 1933. Накладом „Самоосвіти". Ст. 32.

СПОРТ.

БОКСЕРСЬКІ ЗМАГАННЯ В ГОРОДЕНЦІ

Пробій (Городенка) — Сокіл (Коломия) 5:5. Мин. неділі відбулися в Городенці боксерські змагання між цими дружинами, які закінчилися ремісовим вислідом 5:5. Склади дружин представлялися ось-так: Пробій: Олейко, Матійчук, Терлецький, Семенюк, Унчуран і Бойчук. Сокіл: Янчук, Семенюк, Зощук, Маруняк і Олександрук. Олейко переміг несподівано на пункти Янчука. Матійчук ремісував зі Семенюком. Відтак 4 пункти добуває Сокіл воковером. Найцікавіша була стріча найліпших змагунів: Бойчука й Олександрука, яка закінчилася певною, заслуженою перемогою Бойчука. Розвій малопоширеного досі серед нас боксу, слід радісно привитати.

НАДВІРНА. „БЕСКИД" — П. К. С. „БИСТРИЦЯ" 3:1 (0:0).

Бескид легко справився з Б-класовою „Бистрицею" і вже на початку сезону зробив приємну несподіванку численно зібраним симпатикам. Ворота добули: Полатайко, Гучшин та Іроденко.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр.

Пятниця, 21. квітня год. 7.30 веч. „Фройляйн Доктор".

Субота, 22. квітня год. 7.30 веч. „Фройляйн Доктор".

Неділя, 23. квітня год. 3.30 попол. найнижчі ціни (40 гр. до 3.50) „Дівочі обіти". Год. 7.30 веч. „Фройляйн Доктор".

Театр Ріжнородностей.

Пятниця, 21. квітня год. 7.30 веч. останній виступ варшавської оперетки „Пепіна".

Субота, 22. квітня год. 7.30 веч. „Золота тіточка".

Неділя, 23. квітня год. 3.30 попол. (найнижчі ціни) „Золота тіточка". Год. 7.30 веч. „Золота тіточка".

Цирк Станевських, площа Бема, початок вистави в год. 8.15.

Спортовий Цирк, вул. Пелчинська (біля Тенісового Т-ва) виступи міжнародних змагунів-атлетів. Початок год. 8.15 веч.

Кіна.

АДРІЯ: „Порядна компанія" (Пат і Паком).

АПОЛЬО: „Антін Спелец, добрий стрілець" (Власта Бурія).

АТЛЯНТИК: „Каін і Артим" (на осн. Горкого).

КАСІНО: „Куртизана" (Грета Гарбо).

КОЛІСЕЙ: „Тіні кохання" та ревія „Тріскаємо зі сміху".

КОПЕРНИК: „Нагана" (фільма з життя джунглів із Талею Бірель).

МАРУСЕНЬКА: „Нагана" (фільма з життя джунглів із Талею Бірель).

МІРАЖ: „Блакитна рапсодія".

ПАЛЯС: „Їх Ексцеленція субект".

„ПАН": „Під фальшивим прапором" і ревія.

ПАСАЖ: „Чортівське провалля".

ОАЗА: Нечинне.

СТИЛЕВЕ: „Бастер Кітон на фронті" та ревія.

ХИМЕРА: „Кохай мене сьогодні" (Моріс Шевалє, Мекдональд).

УТІХА: „Жінка з Монте Карльо" (Ліль Даговер), ревія „Святочний майонез".

Закордонне радіо.

Пятниця, 21. квітня 1933.

Барі (269,4) 20.30 Оп. музика, **Міляно** (331,4) 21.00 Симф. концерт, **Штрасбург** (345.2) 20.30 „Ля Періколе", оп. Офенбаха, **Гельсінгсфорс** (366.1) 17.25 Ксильофон, **Ляйпціг** (389,6) 21.10 „Скажений собака", **Білгород** (429.7) 20.00 Пісні, 21.30 Оп. арії, **Стокгольм** (435,4) 19.30 Муринські пісні, 20.15 Англ. пісні, **Прага** (488,6) 17.05 Концерт, 19.25 Військ. оркестра, 20.25 „Пятьох Голешовичів" у своєму гум. репертуарі, 21.15 „При криниці", ком. опера Бльодека, **Відень** (518.1) 11.30 Квартет, **Будапешт** (550,5) 18.30 Фортепян, 19.30 „Дон Паскале" „Фанні Ельслер" оп., **Харків** (937,5) 9.00, 15.10, 18.00, 19.00 Концерт, 10.00 Пісні.

Субота, 22. квітня 1933.

Барі (269.4) 20.00 Оп. музика, пісні, **Братислава** (279,3) 16.10 Концерт, 20.00 Легка музика, **Брно** (341,7) 21.20 Вечір у честь танку, **Штрасбург** (345.2) 16.00, 20.30 Концерт, **Штутгарт** (360,6) 21.15 „Лібеслітайн" муз. комедія, **Білгород** (429,7) 19.00 Скрипка, **Рим** (441.2) 20.15 Пісні, Барбоні (сопран), **Лянгенберг** (472,4) 20.05 Вес. вечір, **Брюселя** (509.3) 21.00 „Ль'Онкель Матірен" оп. Вейтса, **Відень** (518,1) 11.30 Капеля, 20.00 Концерт, 20.55 Клясики австр. оперетки, **Будапешт** (550,5) 9.15 Спів, саксофон, 17.30 Хор, **Харків** (937,5) 9.00 Музика, спів, 10.00 Звуковик, 15.10 Літ.-муз. монтаж, 18.00, 20.00 Концерт.

Львівське радіо.

Пятниця, 21. квітня 1933.

12.10, 15.50 Грамофон, 15.25 Збіжева біржа, 15.35 Про большевицьку літературу, 16.20 Для матуристів: „Злука Німеччини", 18 „Відродження Польщі", 16.40 Весняні перестуди, 17.00 Орхестра, 18.25 Легка музика, 19.00 Жінка з легкопадом, 19.30 Що знаємо про рекляму?, 20.00 Муз. балачка, 20.15 Симф. концерт, Літ. фейлетон, 22.40 Спорт, 23.00 Танкова музика.

Субота, 22. квітня 1933.

12.10, 16.00 Грамофон, 13.20 Метеорольог. комунікат, 15.15 Господар. комунікат, 16.20 Для матуристів: „Відродження Польщі", 18.00 „Історія Польщі", 16.40 Виховання у стар. греків і римлян, 17.00 Авд. для хорих і орхестра, 17.30 Орхестра, 17.40 Відчит, 18.25 Легка й танк. музика, 18.55 Переказ і правда про порцеляну, 20.00 Вечір Штравсів (спів. музика), 22.05 Шопенові твори, 22.40 Сучасна магія, 23.00 Концерт (мандоліни).

БІРЖА.

ГРОШІ.

Долар в приватних оборотах зол. 7.90.
Золото: Дукати 85—85.50; франки 36—36.50, корони 37.80—38.30, рублі 4.75—4.85.
Срібло: без зміни.

Транзакції. Продажа. Купно.

Бельгія 124.40, 124.71, 124.09; Данціг 174.06, 174.49, 173.63; Голяндія 360.35—360.50, 361.30, 359.50; Льондон 30.73—30.75, 30.89, 30.59; Нюйорк чеки 0.00—0.00 Париж 35.11, 35.20, 35.02; Швайцарія 172.35, 172.78, 171.92; Італія 45.90, 46.12, 45.68; Берлін 210.65.

Акції.

Банк Польський 75.00

ЗБІЖЕ.

Пшениця пошукувана, ціни її йдуть угору. Подорожіла теж пшенична мука. Загалом тенденція звишкова.

Ціни льоко Підволочиська: Пшениця двірська 740 35.00—35.50, Пшениця двірська 720 33.50—34.00, Пшениця збірна 23.25—32.75, Лубін синій 8.50—8.75.

Льоко Львів: Пшениця двірська 740 36.50—37.00, Пшениця двірська 720 35.00—35.50, Пшениця збірна 33.75—34.25, Мука пшен. люксусова понижче 40 проц. 62.50—63.00, Мука пшен. 50 проц. „00" 61.50—62.00, Мука пшен. 60 проц. „0" 58.50—59.00.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ".

„Маслосоюз" платить кооперативам дня 20. IV.: масло 4.—, молоко 0.17, сметана 0.90, яйця 2.50—2.80 зол.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Загальні Збори Філії Товариства „Просвіта" в Тернополі відбудуться дня 3. травня 1933 р. в год. 10-ій передполуднем в салі Міщанського Брацтва. Денний порядок звичайний. 1787 1—1

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

МЕТАЛІ: бляха, прути, штаби, рури мідяні, мосяжні, альпакові, алюмінієві, оловяні, цинкові, цина, олово, сполуки і т. п. по кризових цінах. Фірма „Метаць", — Львів, Красіцьких 18, телеф. 49-19. 3—5

УМЕБЛЬОВАНИЙ покій винаймлю 1 або 2 панам від 1. травня. Задвірянська 21. Пона. 1786 1—2

ДРУКАРНЯ „ДІЛО" Львів, Ринок 10. Тел. 29-26.
Виконує швидко і солідно всілякого рода друкарські роботи по найдешевших цінах!

Присилайте передплату та приєднуйте Передплатників.

„ТРАМПКИ"
КОЖНИЙ ХЛОПЕЦЬ ПЛАСТУНОМ — КОЖНИЙ ПЛАСТУН В ТРАМПКАХ!

Nr. 29-33 **зл. 3.-**
Nr. 26—28 Zł. 2.—
Nr. 34—38 Zł. 4.—
Nr. 39—45 Zł. 5.—

Обува до праці і на прогульки з тревалого полотна на гумовій підошві.
До ТРАМПОК наші люфові вкладки за сот. 30-50

Bata
ФАБРИКА В ХОЛМКУ.

4 КІМНАТИ фронтові від вул. Косцюшка ч. 1 а ріг вул. Михайла на 2-ім поверсі від 1. травня до винайму. 1778 3—3

АКВІЗИТОРІВ-УКРАЇНЦІВ солідних, оборотних, підприємчивих, замешкалих у містах Львів, Перемишль, Станиславів, Стрий, Коломия, Тернопіль, Чортків, Рівне, шукає для збуту своїх виробів фабричне підприємство. Вимагаємо безумовно зложити кавцію. Постійний дохід запевнений. Зголошення до Адміністр. під „Агент". 1790 1—1

ВИНАЙМУ покій, нижу, кухню побіч Маслосоюза, Короля Лщинського 34. 1—1

ВИНАЙМЛЮ гарну кімнату з харчем від 6в. Листопада 17. II. пов. праворуч.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

НАКЛАДНЯ SCHERL у БЕРЛІНІ

поручає такі свої видавництва:

Berliner Lokalanzeiger, Der Tag, Berliner Nachtausgabe, Der Montag, Die Woche, Die Gartenlaube, Filmwelt, Sport im Bild, Scherls Magazin, Algemeiner Wegweiser, Praktischer Wegweiser.

Адреса всіх видавництв:

BERLIN SW 68, Zimmerstrasse 35—41

У листах треба зазначувати:

Ausland - Abteilung. Місця платности в Польщі: Банк для торговлі та промислу, Познань (чекове конто в ПКО ч. 200.490). Почтове конто в Берліні: **Berlin, N-o 3.111.** 15—?

ХТО ХОЧЕ МАТИ
білу, свіжу, делікатну церу — вживає
НЕВТРАЛЬНИЙ КРЕМ
з непрестарілих товщів, зневтралізований цитриново-помаранчевими соками. Хоронить від зморшок і нечистоти шкіри з **ДРОГЕРІЇ ПІД „КОТВИЦЕЮ"** Львів, ул. Кілінського 1 (напроти Віденської каварні).

Друге оголошення.

СПІЛКА АКЦІЙНА ДЛЯ БУДІВЕЛЬНОГО ПРОМИСЛУ ДАВНІШЕ ІВАН ЛЕВИНСЬКИЙ У Львові
подає до відома акціонарам, що

XI. ЗВИЧАЙНІ ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ
акціонарів відбудуться дня 5.травня (мая) 1933 року в год. 17. в конференційній салі Кооперативного Банку „Дністер" вул. Руська 20 з таким денним порядком:

1. Звідомлення Управи і предложення рахункового замкнення за 1932 рік;
2. Звідомлення Надзірної Ради з висліду перевірки звідомлення, біляксу та рахунку зисків і втрат;
3. Затвердження звідомлення, біляксу і рахунку зисків і втрат та ухвалення Управі і Надзірній Раді абсолюторії;
4. Ухвала щодо розділу чистого зиску;
5. Вибір 3 членів Надзірної Ради;
6. Вільні внески.

Хто має 10 акцій, має право одного голосу на Загальних Зборах. Для виконання права голосування треба акції, що доказують право голосування, зложити найпізніше на 8 днів перед Загальними Зборами в ліквідатурі Кооперативного Банку „Дністер" у Львові, вул. Руська 20.

Львів, 19. квітня 1933 р.

УПРАВА:
Інж. Павло Дурбак. ппа. Роман Конашевич